

הלכות קריאת שמע נמים

וכן עניית ברוך כבוד כו' הוא כמו סיום ברכה לענין זה ולא כל ברוך הוא כמו ראש ברכה אחרת לפיכך אם מעה באופנים יחזור ויתחיל זה שתחתיו מוהאופנים ואם מעה מלאל ברוך נעמיות ואילך יחזור ויתחיל לאל ברוך כו' יו:

ז יש אומרים יו שאין לומר אור חדש כו' לפי שצריך לומר מעין פתיחה וחתימה סמוך לחתימה יו וזה אינו מעין פתיחה וחתימה לפי שחכמים סדרו הברכה על אור המתחדש בכל יום ולא על אור העתיד להתחדש ויש מי שביים יו המנהג לומר שהיא מעין פתיחה וחתימה לפי שיוצר אור זהו האור שברא הקב"ה בו ימי בראשית וגונו לצדיקים לעתיד לבוא י ועל אור זה נאמר יו והלכו גוים לאורך זהו שאומר אור חדש שחדש כו' ימי בראשית עתיד הקב"ה לחדש לנו:

ד דין ברכות לקריאת שמע ואם צריכים בוונה וכו' ה' סעיפים:

א ברכה שניה נחלקו חכמים בפתיחתה יש אומרים אהבה רבה ויש אומרים אהבת עולם אהבתנו כו' י והגאונים הכריעו י לומר בשחרית אהבה רבה ובערבית אהבת עולם וכן נוהגין במדינות אלו.

ולמה אין ברכה זו פותחת בברוך מפני שהיא סמוכה י ליוצר אור ודי לה בברוך שיוצור אור י:

ב הברכות אינן מעכבות את קריאת שמע שאם קראה בלא ברכותיה יצא ידי חובת קריאת שמע י וחזור וקורא הברכות בלא קריאת שמע י שברכות קריאת שמע אינן כברכות שאר מצוות שאין מברכין אותן אלא עובר לעשייתן שהרי אינו מברך אשר קדשנו כמזותיו וצונו לקרות את שמע י וכמו שנתבאר בס' י נ"ט י ואעפ"כ מוב לחזור ולקרות קריאת שמע עם הברכות י ואם לא חזר וקרא לא הקריאת שמע ולא הברכות יצא ידי חובת קריאת שמע י בין יחיד שעשה כן בין צבור י:

ג סדר הברכות אינם מעכבות שאם הקדים שניה לראשונה יצא ידי חובת ברכות י ואע"פ שהשניה אינה פותחת בברוך וכל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה י מ"ז ביון

אהבת עולם בין בשחרית בין בערבית (גם בשבת ויום) עפ"י פירוש חיים שער הק"ש רפ"ג.
 ד ראה לקמן ס"ג לעיל ס"ב נח סוף ס"א.
 ה סוד ושרע סעיף א. וראה גם רש"י ברכות מג ב ד"ה ויש מן. וראה לעיל ס"ו י ו"ש י.
 ו ירושלמי פ"ב הברכות ה"א. דא"ש רפ"ב הברכות. רשב"א ברכות יב. א ד"ה ושעמו מניה וכשולת ח"א ס"ב מז ומ' שמו. מור וש"ע סעיף ב.
 ז רשב"א שם. שריע שם. ועי' דק"ה הלכות ח"א ה. א.
 ח שולת דשב"א שם.
 ט סעיף ד. וראה גם לעיל ס"ב מז ס"ג ו"ש י.
 י שריע סעיף ב. וראה תניא פמ"א.
 יא ח"א ס"א א.
 יב ח"א ס"א א כושב"א ברכות שם.
 יג ד"ש לקייש ברכות יב. א לפירוש רב האי. והוא ברשב"א וברא"ש שם ובמור. רמב"ם הל' ק"ש פ"א ה"ח. שריע סעיף ג. וראה גם לקמן ס"ב ס"א. ס"ב קפת ס"ב. יד וכוון שאינה סמוכה להברכה צריכה להתחיל בברוך (ברלעיל ס"א). וכוון שצריכה להתחיל בברוך צריך לחזור בה מלכות (ברלעיל ס"ב ר"ד ס"א).

עו רבינו יונה ברכות לד, ב ד"ה וטהוקן. לבוש שם. ח"א ס"ק ז.
 עז רש"י והוא במור ס"ב ג' ובהגהות מייטנות סדר תפלות כל השנה אחר ד בשם תשובת הגאונים. המנהג הל' תפלה ס"ב לא בשם רס"ג ורב נמרוני נאון (אוצר הגאונים ברכות חלק התשובות ס"ב מז). ובסדריו רבנו לא הובא. וראה גם פאמיר אוד"ה הקצרים ע' תקפב.
 עח פסחים קד, א. וראה גם לקמן ס"ב מז ס"ב. ס"ב תעני ס"ב. ס"ב תפז ס"א וס"ג. וראה לעיל ס"א ולקמן ס"ב קד ס"ח א' אם מעכב גם בדיעבד.
 עט רוקח ס"ב שם דא"ש בתשובה כלל ד ס"ב והוא במור שם. שבה"ל ס"ב י' בשם ר' בנימין. לבוש ס"ג.
 פ' תענה יב, א.
 פ"א שיע' מ, ג.

סימון ס

א ונחמה ברכות יא, ב ראה גם לעיל ס"ב מז ס"ג. ס"ב ג' ס"א.
 ב אוצר הגאונים ברכות חלק התשובות ס"ב נאידה. תוס' ברכות שם ד"ה ורבנו. דא"ש שם פ"א ס"ב יב. מור ס"ב מ.
 ג דא"ש ומור שם. רמ"א ס"א. אבל בסדרו הנוסח הוא

הלכות קריאת שמע ס

שנתקנה סמוכה להכרתה¹⁰ אף כשקורא אותה בפני עצמה אין בה שם ומלכות בפתיחתה¹¹:

ד זכירת מעמד הר סיני¹² ומעשה עמלק¹³ ומעשה מרים¹⁴ ומעשה העגל¹⁵ הן מצות עשה של תורה וגם זכירת שבת יש אומרים שמצותה בכל יום¹⁶ וטוב לזכור אצל קריאת שמע¹⁷ שבשיאמר ובנו כהרת יזכור מתן תורה וקרבנו להר סיני לשמך הגדול מעשה עמלק שאין השם שלם עד שימחה ורעו¹⁸ להורות לך הפה לא נברא אלא להורות ולא לדבר לשון הרע וזהו זכירת מעשה מרים וזכרתם את כל מצות ה' זו היא שבת ששקולה כנגד כל המצות¹⁹ ומעשה העגל יש מי שאומר²⁰ שיזכור כשאומר (ליהודך) כאהבה²¹ ולא כאותה שעה שעשו את העגל שלא היה באהבה עם הקב"ה:

ה כל המצות צריכות כוונה לצאת ידי חובה בעשיית אותה מצוה²² ואם עשאה בלא כוונה לצאת ידי חובתו אלא כמתעסק בעלמא או לכוונה אחרת ולא לשם אותה מצוה לא יצא ידי חובתו מן התורה²³ ויש אומרים²⁴ שמצות אין צריכות כוונה ואף המתעסק יצא בדיוקב²⁵ והלכה כסברא הראשונה²⁶ כמה דברים אומרים במצות של תורה אבל בשל דברי סופרים י"א²⁷ שהלכה שא"צ כוונה ויש חולקין²⁸ כמו שיתבאר בס' תע"ה²⁹ וקריאת שמע היא מן התורה³⁰ וצריכה כוונה לדברי הכל.

ואף להאומרים שאפילו מצות של תורה א"צ כוונה מ"מ בקריאת שמע צריך כוונה הלב שיכין מה שהוא אומר בפיו³¹ ולא אמרו שאינו צריך כוונה אלא ככוונה לצאת ידי חובה אבל צריך כוונת הענין כלומר שלא יתרהר בדברים אחרים כדי שיקבל מלכות שמים בהסכמת הלב ואינו דומה לשאר מצות שהן מצות עשייה וכל שעשה מצוה אע"פ שלא כיון לה הרי קיים מצות עשייתה אלא שאין זה מן המובחר וכ"ש אם כיון לצאת אע"פ שהתרהר בה באמצע דברים אחרים יצא לדברי הכל³² אבל קריאת שמע ותפלה שהן

תקפני). כר' זירא ר"ה כט, א. מור וש"ע ס"ד. וראה רש"י ברכות ג, א ד"ה ש"מ ור"ה סוף. כו.

כח ע"י הקרי' הלכות ח"ט מגנ, ב.

כט רשב"א ברכות ג, ב ד"ה שמע ישראל. דין ספ"ג ד"ה בשם הגאונים. הובאו בב"י א"ח סי' תקפג. ל היינו כשנתקע לשר או לדתלמוד וכו"ב ולא לצאת ידי הובאו, כולקמן סי' תעה ס"ח וסי' תקפ"ט ס"ה. וראה רש"י ר"ה כה רע"ב. וראה מדרש"א סי' שם. וע"י לקמן סי' תפ"ב ס"ב שהמתכוון שלא לצאת אינו יוצא ד"ה. וע"י הע"ב (דיות"ו) ח, ס.

לא ש"ע סי' רבמ" תקפג ס"ה. וראה גם לקמן סי' תעה ס"ח סי' תקפג ס"ה.

לב רדב"ן (ע"ש ח"ד סי' ב) א"צ. הובא כנסת הגדולה סי' תקפג הנהו המור וכו"א ס"ק ג ובאילה רבה ס"ק ג. משפט צדק ח"ב סי' סב. ב"ח סי' תעה ר"ה ומ"ש הרא"ש. עט"י תרי"ג ס"ט בביי ר"ה וצריך שיכין, וראה קונטרס אחרון במספ.

לג פרי הוש"ם סי' תעה ס"ד וסי' תפ"ט ס"ד. לד סוף כ"ט ושי"ג. ומבי"ט שם. ומוב להוש לדבריהם. וע"י לקמן סי' ר"ג סי' תפ"ט ס"ב.

לה ע"י סו. וראה גם לעיל רש"י נח.

לו ראה לקמן סי' סב ס"ב. ורמ"ז נח. סי' קפ"ה ס"ב. לז ע"י הקרי' הלכות ח"ט נ"א, א.

טו ראה גם לעיל סי' נד ס"א. נ"ח סוף ס"א.

טז כסף משנה פ"א מהלכות ק"ש ח"ה. ח"א ס"ק ב. וכ"כ הרב רבינו יונה ריש פרק שזא ברכות ד"ה אלא כה.

יז רמב"ן בהשגות ספר התועות שכחת האו"ן ב. פירוש התורה דברים ד, פ. וראה מגן המצות למה"ג לאוין קע. תורת מנחם התנועות ח"ט ע' 129.

יח ס' המצות להרענ"ם מ"ע קפג. רמב"ן בס' המצות שגת הששן ג.

יט רמב"ן בס' המצות שם. פירוש התורה דברים כה, פ. כ ורמב"ן בס' המצות שם.

כא רמב"ן בחומש (שמות ב, ח). וע"י לקמן סי' רע"ב ס"ו. ולכן אנו אומרים בכל יום שש זכירות אהר התפלה.

ראה ספר המענינים - הב"ד ע"י 18.

כב האר"י (שער הכוונות עין כוונת יציר. פנ"ח שער קריאת שמע פ"ג). ח"א ס"ק ב.

כג התחומא סוף פרשת תצא. רש"י על התורה שמות יו, טז.

כד וירושלמי ברכות פ"א ה"ה. וירושלמי נדרים סוף פרק ג, ח"א שם.

כו בסידור הנוסח: בארבה כו' וליהודך ולאורבה.

כז הל"ה ח"ג ברכות ריש פ"ב ופ"ו. ומסך הל' ר"ה (הובא במור נאמן). ר"ד ספ"ג רר"ה. רמב"ם הלכות שופר פ"ב ה"ד. רא"ש ספ"ג רר"ה סי' יא (הובאו במור כ"א ובס' ה"ד

הלכות קריאת שמע ם

קבלת עול מלכות שמים¹ או סידור שבחים² אינו ברין שיהיה לבבו פונה לדברים אחרים³.

וכל זה בפסוק ראשון של קריאת שמע שהוא שמע ישראל⁴ שהוא עיקר קבלת מלכות שמים⁵ וכן בברכה ראשונה של תפלה⁶ אבל מואהבת ואילך אין הכוונה מעכבת בדיעבד ואפילו היה קרא בתורה או מגיה הפרשיות אלו⁷ בעונת קריאת שמע יצא ידי חובתו אף על פי שלא נתכוין לצאת ידי חובתו⁸ והוא שנתכוין בפסוק ראשון (א) (מפני שעיקר קריאת שמע אינה אלא פסוק ראשון בלבד⁹ שהוא מן התורה¹⁰ והשאר שתוקנו חכמים לא הציטו כוונה אלא לכתחלה¹¹ אבל אם קרא השאר בלא כוונה א"צ לחזור ולקרות בין שקרא בלא כוונה לצאת בין שלא בכוונת הענין.

ואף להאומרים שאף מצות של דברי סופרים צריכים כוונה לצאת מכל מקום בקריאת שמע כיון שאינה מצות עשה אלא קבלת מלכות שמים ועול מצות שהוא דבר התלוי בכוונת הענין לפיכך כיון שלא הציטו לחזור ולקרות מפני חסרון כוונת הענין לא הציטו גם כן לחזור מפני חסרון כוונה לצאת כי מה בצע שיחזור לדבר בלי לב ודי כמה שהציטוהו לקרות בכל יום שעל ידי כן יבא גם כן לקבלה בלב ברוח הפעמים שהרי לכתחלה הציטו כוונה אלא שאם אירע מקרה שלא נתכוין לא המריחו לחזור¹².

אבל להאומרים שמואהבת ואילך הוא ג"כ מן התורה צריך כוונה לצאת בכל מה שהוא מן התורה אבל כוונת הענין די בפסוק ראשון לדברי הכל בדיעבד¹³;

קונטרס אחרון

(א) מפני שעיקר ק"ש אינה אלא פסוק ראשון בו, כ"מ בב"י סס"י ט"ג¹⁴ דהא בהא תליא, ואף שכיב לכוונת הענין הרי העתיק שם¹⁵ לשון הרשב"א¹⁶ דאין להחלק כלל בין פסוק ראשון לשאר פסוקים לענין כוונה לצאת, וע"כ צ"ל באכאן כמ"ש, וכן הוא בהדיא ברשב"א בדף י"ג ע"ב¹⁷ לפיכך הדמב"ם¹⁸, ואף להראב"ד¹⁹ סגי בכוונת קריאה שהיא כל דהוא כמ"ש לעיל²⁰. ע"י ס"ת הר"ן ס"ט ט"ז.

מח כדלקמן רס"י סא וש"ג.
מט ע"י ס"א שאל שיע"ד ס"א וז"ל שם ס"ד יד. לקמן שם ס"ב.
נ לעיל ס"ב נח ס"א וש"ג.
נא ד"ה וכתב ה"ר יונה.
נב ב"י ד"ה כתב הרמב"ם.
נג ברכות י"ג, ב ד"ה שמע.
נד שם.
נה פ"ב מהל' ק"ש ד"א, המפסק ראשון ואילך מני אף בקרא להגיה (בלא כוונת קריאה).
נו בהגנות סוף פ"ב ברב"ת (הובא ברשב"א שם), שצריך כוונה בכל פרק ראשון, ומפרש הרשב"א שם ברענו דהיינו שצריך עכ"פ כוונת קריאה (אף שלא כיון לצאת ידי חובתו).
נז ברשב"א שם, שעתה הרמב"ם נמאן ואילך א"צ כוונה כלל ולעתה הראב"ד צענין עכ"פ כוונת קריאה.
נח אוצ"ל "במור", שנבי מגילה דרבנן מני בכונת קריאה. ראה ב"י שם ד"ה וצריך שיכוין, שר"ע שם ס"ה. ועי' ס' הק"ן ע' 36. אהלי שם, יו קסא.

לח פסוק ראשון של קריאת שמע, כדלקמן ס"א ס"ד וש"ג.
לט ברכות ראשונות של תפלה, כדלקמן רס"י קוב וש"ג.
מ רשב"א ברכות י"ג, ב ד"ה שמע. הובא בב"י ס"י טג ד"ה כתב הרמב"ם. ש"ת הרשב"א ח"א ס"י שד"ם. רדב"ז שם. ח"א מק"ל. וראה גם רא"ה והשלטה ברכות שם. וראה צמח צדק אה"ע ס"י רמז אות ד. וראה גם לקמן ס"י קפה ס"א לענין ברית הבוין.
מא בדיהא ברכות י"ג, ב כר"ם. רמב"ם הל' ק"ש פ"ב ח"א. שר"ע סעף ה' וס"י סג סעף ד. וראה גם לקמן ס"י סא סוף ס"ה. ס"י סג ס"ה. ס"י קפה ס"ב.
מב לבוש סעף ה.
מג כדלקמן ס"י קא ס"א וש"ג.
מד שבה כתב רש"י ברכות י"ג, א ד"ה בקרא, שאין כאן אפי' כוונת קריאה. ועי' קונטרס אחרון דהיינו ברענו דהיינו ברב"ת שם. ולעתה הרמב"ם שם. ולעתה הראב"ד והמור סני עכ"פ בלא כוונה לצאת י"ח.
מה רמב"ם שם. שר"ע סעף ה. מ"א ס"ק ד.
מו ע"י קונטרס אחרון.
מז ע"י לעיל ס"ב נח ס"א וש"ג.